

Ministerstvo kultury

Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1

Telefon: 257 085 111
Fax: 224 318 155
E-mail: epodatelna@mkr.cz

Vyvěšeno dne:

Sejmuto dne:

Č. j.: MK 58571/2022 OPP

**Opatření obecné povahy č. 2/2021
o prohlášení památkové zóny Královo Pole
a určení podmínek ochrany**

Ministerstvo kultury, jako příslušný správní orgán, podle § 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění zákona č. 132/2000 Sb. a zákona č. 320/2002 Sb., a § 171 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“), vydává opatření obecné povahy, kterým

prohlašuje

**část území s historickým prostředím Statutárního města Brna,
Královo Pole (k. ú. 611484),
okres Brno-město, kraj Jihomoravský,**

za památkovou zónu

**Článek 1
Předmět ochrany**

Předmětem ochrany v památkové zóně Královo Pole jsou urbanistické, architektonické, výtvarné a kulturněhistorické hodnoty této části území města Brna, které dokládají zejména urbanistický, stavebně historický, umělecký a kulturní vývoj Králova Pole a vytvářejí jeho charakteristické urbánní prostředí. Předmětem ochrany jsou památkově hodnotné prvky stávající urbánní struktury, charakter zástavby, hmotové a výškové uspořádání objektů s charakteristickými pohledovými vazbami, charakteristickým architektonickým tvaroslovím

a siluetou, veřejná prostranství a volné plochy zeleně s charakteristickými prvky městského interiéru a uličního parteru, historická zeleň.

Článek 2 Podmínky ochrany

Zajištění ochrany památkové zóny, jejich kulturních hodnot a prostředí tvořeného lokálně specifickou urbanistickou strukturou, zástavbou a přírodními prvky, musí probíhat tak, aby byly rozvíjeny a posilovány základní životní funkce města, jeho životní prostředí a jeho kulturní hodnoty, a to v závislosti na památkovém významu příslušné části za těchto podmínek:

1. Část A památkové zóny (území určující charakter památkové zóny s vysokou koncentrací kulturních památek a památkově hodnotných staveb a urbánních prvků, s charakteristickým urbanismem, které vyžaduje památkovou ochranu, zachování a obnovu):

- a) při umístění staveb, zařízení, změně dokončených staveb a terénních úpravách musí být zachovány, resp. obnovovány hodnotné objekty s jejich vnějšími architektonickými a výtvarnými prvky, urbanistická struktura a kompoziční vazby urbánního organismu chráněného území;
- b) stavby a pozemky musí být využívány přednostně v souladu s jejich kulturněhistorickými hodnotami, přičemž budou respektovány jejich kapacitní a technické možnosti;
- c) veškeré úpravy pozemků, veřejných prostranství a dřevin, stavební úpravy a udržovací práce, které se projeví do vnějšího vzhledu nemovitosti, musí směřovat k zachování, resp. posilování zmíněných hodnot památkové zóny a musí být prováděny v souladu s architektonicko-urbanistickými, výtvarnými a kulturními kvalitami památkové zóny; umístění zařízení musí respektovat hodnoty památkové zóny;
- d) nová výstavba a změny dokončených staveb nesmí narušovat architektonické i výtvarné a urbanistické hodnoty okolní zástavby, zejména kulturních památek;
- e) nová výstavba musí respektovat charakter a měřítko památkově hodnotné zástavby, objemové proporce staveb, urbanistickou skladbu a prostorové uspořádání památkové zóny a dotvářet celek soudobou kontextuální architektonickou tvorbou ve formě a míře odpovídající památkovému významu jednotlivých částí památkové zóny.

2. Část B památkové zóny (území dotvářející charakter památkové zóny s nižší koncentrací kulturních památek, avšak s památkově hodnotnými objekty a urbánními prvky, s charakteristickým urbanismem, které vyžaduje přiměřenou ochranu a má být v hlavních rysech zachováno a dále zhodnocováno):

- a) při umístění staveb, zařízení, změně dokončených staveb a terénních úpravách musí být přiměřeně zachovány hodnotné objekty s jejich vnějšími architektonickými a výtvarnými prvky, urbanistická struktura a kompoziční vazby urbánního organismu chráněného území;
- b) stavby a pozemky musí být využívány přednostně v souladu s jejich kulturněhistorickými hodnotami, přičemž budou přiměřeně respektovány jejich kapacitní a technické možnosti;

- c) veškeré úpravy pozemků, veřejných prostranství a dřevin, stavební úpravy a udržovací práce, které se projeví do vnějšího vzhledu nemovitosti, musí směřovat ke kultivaci městského prostředí tvořeného lokálně specifickou urbanistickou strukturou, zástavbou a přírodními prvky; umístění zařízení musí respektovat hodnoty památkové zóny;
- d) nová výstavba a změny dokončených staveb nesmí narušovat architektonické, výtvarné a urbanistické hodnoty okolní zástavby, zejména kulturních památek;
- e) nová výstavba musí přiměřeně respektovat charakter a měřítko památkově hodnotné zástavby, objemové proporce staveb, urbanistickou skladbu a prostorové uspořádání památkové zóny a dotvářet celek soudobou kontextuální architektonickou tvorbou ve formě a míře odpovídající památkovému významu a specifikám jednotlivých částí památkové zóny.

3. Část C památkové zóny (území doplňující charakter památkové zóny, kde památkově hodnotné prvky neurčují charakter území a kde je přípustná vhodně zakomponovaná výstavba):

- a) při umístění staveb, zařízení, změně dokončených staveb a terénních úpravách musí být zajištěna prostorová, kompoziční a hmotová návaznost na části A a B památkové zóny;
- b) nová výstavba a změny dokončených staveb nesmí narušovat architektonické, výtvarné a urbanistické hodnoty okolní zástavby, zejména kulturních památek;
- c) nová výstavba musí doplňovat památkovou zónu přiměřenou soudobou architektonickou tvorbou, která bude respektovat, vhodně dotvářet a rozvíjet stávající kvality a památkové hodnoty této části.

Vymezení částí A, B, C je vyznačeno v podrobné mapě památkové zóny zpracované nad polohopisem DKM podle právního stavu publikovaného ČÚZK prostřednictvím WMS Katastrální mapy ke dni 8. 12. 2020.

Článek 3

Vymezení hranice památkové zóny

k. ú. Královo Pole

obec Brno, okres Brno-město, kraj Jihomoravský

Popis hranice městské památkové zóny vychází z jejího nejsevernějšího bodu a pokračuje ve směru hodinových ručiček přes východ, jih a západ opět k severnímu limitu městské památkové zóny.

Hranice památkové zóny začíná v nejsevernějším bodě zóny na nároží ulic Havlišova a Palackého třída na p. p. č. 1458. Ze severního rohu p. p. č. 1458 pokračuje jižním směrem Palackého třídou po západní hranici vnější p. p. č. 1298/1. Na křižovatce se stáčí k východu překročením Palackého třídy po severní hranici p. p. č. 1297/1, obchází areál Semillasa po severní hranici pozemků p. č. 563, 564/3 a 564/1, na kterého nejsevernějším cípu se stáčí k jihu po východní hranici p. p. č. 564/1, 564/3 a 566/1. Pokračuje východním směrem ulicí Metodějovou po severní hranici p. p. č. 575, obchází areál fary po západní a severní hranici p. p. č. 574. Přechází ulici Božetěchovu ze severovýchodního cípu parcely p. č. 574 jako

kolmice na západní hranici parcely p. p. č. 15/1, čímž protíná p. p. č. 204/18. Kopíruje areál bývalého kartuziánského kláštera po hranici p. p. č. 15/1, 19/1, 18, 15/1, 15/2, 15/1, 15/6, 3/3, 3/4, 5/7, 5/9, 5/6, 3/2, 5/4, 5/2 zpět na Božetěchovu ulici.

Přetíná ulici jižním směrem z jižního cípu p. p. č. 5/2 do nejzápadnějšího cípu p. p. č. 1017/11 přes p. p. č. 1019/19 a 1019/20, dále jde přes Mojmírovo náměstí po východní hranici p. p. č. 1019/20, 1019/14 a východní a jižní hranici p. p. č. 1019/1. Přečází ulici Malátovu a pokračuje jižním směrem Rostislavovým náměstím po západní hranici vnější p. p. č. 1101/1. Přečází ulici Šafaříkovu po východní hranici p. p. č. 1157/1 a pokračuje jižním směrem ulicí Poděbradovou po západní hranici vnější p. p. č. 1158/1 a 1158/4.

Zde se stáčí k západu a pokračuje ulicí Veleslavínovou po severní hranici vnější p. p. č. 1204/2. Přečází Palackého třídu protnutím p. p. č. 1297/1 z jihozápadního cípu p. p. č. 1197 na nejvýchodnější roh p. p. č. 1808 a pokračuje jižním směrem Palackého třídou po západní hranici vnější p. p. č. 1297/1. Stáčí se na ulici Pešinovu, kde pokračuje západním směrem po severní hranici vnější p. p. č. 1862/2 a 1862/1. Odbočuje na sever ulicí Slovinskou po východní hranici vnější p. p. č. 1863 a přečází ulici Dobrovského. Protíná ulici Slovinskou z jihozápadního cípu p. p. č. 1832 do severovýchodního cípu vnější p. p. č. 3725/1 přes p. p. č. 1863 a pokračuje západním směrem ulicí Dobrovského po severní hranici vnější p. p. č. 3725/1.

V ulici Purkyňova se stáčí k severu a jde po východní hranici vnější p. p. č. 3618/1. Po stejné hranici přečází přes ulice Vackova, Svatopluka Čecha, Skácelova, Tyršova a Berkova. Stáčí se na ulici Červinkovu a pokračuje východním směrem po jižní hranici vnější p. p. č. 3614/1, přes ulici Mečířovu až k ulici Vodova. Přečází ulici Vodovu po severní hranici p. p. č. 3148/1 a pokračuje východním směrem po severní hranici p. p. č. 2543/2, 2543/1, 2459, 2457/2, 2455, 2453, 2451, 2449, 2447, 2445, 2443, 2441, 2439, 2437, 2435, 2433, 2431, 2429, 2427/1, dále podél jižní a východní hranice vnější p. p. č. 2542/1. Pokračuje východním směrem po západní a poté severní hranici p. p. č. 2400/1, 2399 a 2400/4. Přečází ulici Srbskou ze severovýchodního cípu p. p. č. 2400/4 do jihozápadního cípu p. p. č. 2131/6 přes p. p. č. 2363/1 a po její východní vnější hranici vede na sever. Pokračuje východním směrem po severní hranici p. p. č. 2131/5, 2131/1, 2133, 2137, 2139/2, 2141, 2143, 2145, 2147, 2149, 2151, 2153, 2152, 2158 a 2157. Přečází ulici Bulharskou ze severovýchodního cípu p. p. č. 2157 do severozápadního cípu p. p. č. 1478 přes p. p. č. 2052/1 a pokračuje severním směrem po její východní vnější hranici. Dále se stáčí k severovýchodu na ulici Havlišovu, kde pokračuje po jižní hranici vnější p. p. č. 1440 až na východní konec p. p. č. 1458, kde se hranice zóny uzavírá.

Zpracováno podle právního stavu publikovaného ČÚZK prostřednictvím WMS Katastrální mapy ke dni 8. 12.2020.

Článek 4 Účinnost

Toto opatření obecné povahy nabývá účinnosti v souladu s ustanovením § 173 odst. 1 správního řádu patnáctým dnem ode dne jeho zveřejnění.

Článek 5 Poučení

Do opatření obecné povahy a jeho odůvodnění může podle § 173 odst. 1 správního řádu každý nahlédnout u správního orgánu, který opatření obecné povahy vydal. Proti prohlášení památkové zóny vydanému formou opatření obecné povahy nelze podle § 173 odst. 2 správního řádu, podat opravný prostředek.

Odůvodnění

A Textová část

Ustanovení § 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, umožňuje území sídelního útvaru, který vykazuje významné kulturní hodnoty, prohlásit za památkovou zónu. Pro prohlášení památkové zóny je podle § 2 odst. 1 vyhlášky č. 66/1988Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, určující charakteristika významných kulturních hodnot území, vymezení hranice památkové zóny, popis předmětu ochrany, stanovení podmínek pro stavební a další činnosti směřující k ochraně území a zvýšení kvality životního prostředí.

Opatření obecné povahy je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, s Listinou základních práv a svobod a s Ústavou České republiky, respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky a opatření obsažená v tomto opatření obecné povahy neporušují ústavní principy rovnosti v právech a zákazu retroaktivity.

Prohlášení památkové zóny formou opatření obecné povahy na rozdíl od dosavadní aplikační praxe vychází z doporučení pracovní komise Legislativní rady vlády, komise pro správní právo k návrhu vyhlášky o prohlášení území vybraných částí krajinných celku za památkové zóny. Pracovní komise ve svém vyjádření vychází z toho, že podle § 6 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, může Ministerstvo kultury po projednání s krajským úřadem prohlásit území sídelního útvaru nebo jeho části s menším podílem kulturních památek, historické prostředí nebo část krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty, za památkovou zónu a určit podmínky její ochrany, ale ustanovení výslovně neuvádí formu vyhlášky ministerstva ve smyslu čl. 79 odst. 3 Ústavy ČR. Výslovné zmocnění k vydání vyhlášky pak neobsahuje ani § 45 uvedeného zákona, a proto ji nelze vydat. Vzhledem k tomu, že prohlášení území za památkovou zónu svou povahou a obsahem po materiální stránce není podle názoru komise právním předpisem, ale spíše opatřením obecné povahy, neboť jde o správní akt s konkrétně vymezeným předmětem a obecně určeným okruhem adresátů, doporučuje tato komise vyhlásit památkovou zónu formou opatření obecné povahy podle části šesté správního řádu. Ministerstvo kultury pravomoc k vyhlášení památkových zón má a k vydání opatření obecné povahy se na rozdíl od vyhlášky podle ustálené soudní judikatury výslovně zákonné zmocnění nevyžaduje, postačuje pravomoc vydat závazný správní akt, který není ani právním předpisem ani rozhodnutím ve správním řízení. K dané problematice se pak vztahuje zejména nález ÚS

sp. zn. Pl. ÚS 14/07 ze dne 19. 11. 2008, který se přiklonil k materiálnímu pojetí institutu opatření obecné povahy, tzn., že není nezbytné výslovné zákonné zmocnění k vydání opatření obecné povahy, postačuje naplnění pojmových znaků (konkrétnost předmětu a obecnost adresátů) a pravomoc příslušného orgánu.

Opatření obecné povahy není v rozporu se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z mezinárodních smluv ani obecně uznávaných zásad mezinárodního práva. Konkrétně se to týká mezinárodních smluv, ke kterým Česká republika přistoupila, jako je například Úmluva o architektonickém dědictví Evropy (publikovaná pod č. 73/2000 Sb. m. s.), Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (publikovaná pod č. 159/1991 Sb. m.s.) a Evropská úmluva o krajině (publikovaná pod č. 13/2005 Sb. m. s.). Pro prohlašování památkových zón nejsou v rámci Evropské unie stanovena jednotná pravidla, právní úprava je plně ponechána na pravomoci členských států.

Na území památkové zóny nebyla až dosud uplatňována plošná regulace vyplývající ze zákona č. 20/1987 Sb. Ochrana požívaly pouze jednotlivé objekty prohlášené za kulturní památky, zatímco ostatní památkově hodnotné nemovitosti, které významným způsobem spoluvytváří prostředí sídla, zůstávaly z hlediska památkové péče pouze v režimu ochranného pásma vztahujícího se k památkové rezervaci Brno.

Důvody k prohlášení památkové zóny

Oblast památkové zóny Královo Pole představuje mimořádně hodnotný urbanistický prostor s výraznými architektonickými hodnotami. Památková zóna zahrnuje původně středověké jádro vsi vřetenovitého tvaru s areálem kláštera kartuziánů, ale její těžiště představuje plánovitě založený městský útvar v západním sousedství. Ten se začal vyvíjet již v 19. století podél nové silnice (Palackého třída), ale nově byl koncepčně připravován od povýšení Králova Pole na město v roce 1905, vytyčen v roce 1913 a v převážné míře zastavěn od roku 1924 do počátku 2. světové války. Jde o jeden z nejpozoruhodnějších urbanistických počínů 1. poloviny 20. století ve střední Evropě. Jeho základ tvoří podélná osa Husitské ulice a navazujícího Slovanského náměstí, z něhož se rozevírá dvojice ulic Charvátská a Srbská, které s osou Husitské ulice tvoří v duchu urbanistických zásad Camilla Sitteho výrazný trojzubec. Součástí řešení je i parková úprava náměstí od hamburského zahradního architekta Leberechta Miggeho. Nové Královo Pole bylo zastavěno jednak výraznými veřejnými stavbami (škola, gymnázium), jednak činžovními domy a po obvodu též vilami. Vesměs jde o díla předních soudobých architektů, která se dochovala v původní podobě a dávají tak Novému Královu Poli charakter galerie moderních architektury 1. poloviny 20. století, od secese a moderny přes meziválečný tradicionalismus až k funkcionalismu.

Na území památkové zóny nebyla až dosud uplatňována plošná regulace vyplývající ze zákona č. 20/1987 Sb.. V současné době je v území památkové zóny vyhlášeno pouze ochranné pásmo městské památkové rezervace. Rozsah tohoto ochranného pásma je stanoven rozhodnutím Národního výboru města Brna, odboru kultury, čj. kult.402/90/sev ze dne 6. 4. 1990 o určení ochranného pásma pro historické jádro města Brna, prohlášené nařízením vlády ČSR č. 54 ze dne 19. 4. 1989 za městskou památkovou rezervaci. To však slouží k ochraně vnějšího obrazu památkové rezervace, pro zajištění urbanistické a architektonické kvality

jejich bezprostředního okolí a pro uchování pohledových vztahů chráněného území k širšímu okolí, nikoliv však k ochraně památkových hodnot v rámci navrhované památkové zóny. Zde ochranu požívají pouze jednotlivé nemovitosti prohlášené za kulturní památky, zatímco ostatní památkově hodnotné nemovitosti, které významným způsobem spoluvytváří prostředí navrhované památkové zóny, zůstávají bez jakékoliv ochrany z hlediska památkové péče.

V případě, že by nebylo přikročeno k prohlášení území za památkovou zónu, mohlo by dojít k zániku památkových hodnot území v důsledku realizace nevhodných stavebních záměrů. Nenahraditelné hodnoty naší historie jsou zároveň hodnotami evropského kulturního dědictví a jejich opomíjení je v rozporu se zájmy státní památkové péče podle zákona č. 20/1987 Sb., i mezinárodních smluv, ke kterým Česká republika přistoupila, jako je například Úmluva o architektonickém dědictví Evropy, Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví a Evropská úmluva o krajině. Pouze v případě, že bude zavedena v území regulace podle zákona č. 20/1987 Sb., je možné zabezpečit, aby při stavební činnosti v území byly dostatečně respektovány a chráněny jeho památkové kvality.

Výkon státní správy v oblasti památkové péče probíhá ve značném rozsahu v návaznosti na zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen stavební zákon). Ve stavebních a územních řízeních jsou orgány památkové péče dotčenými orgány a jejich závazná stanoviska jsou podkladem pro rozhodnutí stavebního úřadu podle § 136 odst. 1 písm. b) správního řádu. Hranice památkové zóny se jako sledovaný jev promítne postupem podle stavebního zákona do územně analytických podkladů

Vymezení předmětu a podmínek ochrany, vymezení hranic území památkové zóny

Předmětem ochrany v památkové zóně jsou obecně vymezené kulturní hodnoty zejména architektonické, urbanistické, historické, umělecké, estetické a krajinné, které mají hmotnou podstatu, dokládají urbanistický, stavebně historický a kulturní vývoj sídla a vytvářejí jeho jedinečné prostředí. Specifikace konkrétních kulturních hodnot jednotlivých nemovitostí a stanovení podmínek pro jejich ochranu je věcí individuálních správních aktů. Při určování konkrétních kulturních hodnot památkové zóny a jednotlivých nemovitostí vycházejí správní orgány z vyjádření odborné organizace státní památkové péče, plánu ochrany, pokud je zpracován, případně též ze stavebně historických průzkumů a dalších důkazů podle uvážení správního orgánu, který by měl zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti.

Ustanovení čl. 2 stanovuje obecné podmínky ochrany památkové zóny, která je charakterizována jako celek tvořený stavbami, architektonickými soubory, nemovitými kulturními památkami, jednotlivými objekty, uspořádáním pozemků, pozemními komunikacemi, veřejnými prostranstvími, vodními plochami, vodními toky a trvalými porosty, tedy urbanistickou strukturou, zástavbou a přírodními prvky. Dále jsou stanoveny podmínky ochrany, které směřují k zachování kulturních hodnot památkové zóny a jejího prostředí. Je určeno, jaké zásady by měly být uplatněny při umístění staveb, zařízení a v terénních úpravách. Důraz je kladen na to, aby byla zachována urbanistická skladba území, využití nemovitostí bylo v souladu s jejich kulturními hodnotami a úpravy staveb, veřejných prostranství, objektů a dřevin směřovaly k zachování jejich kulturních hodnot. Při umístění

nových staveb a změnách dokončených staveb nesmí dojít k žádnému poškození dotčených nemovitostí.

Vymezení hranic památkové zóny odpovídá zjištěným památkovým kvalitám území tak, aby s tím spojená regulace měla opodstatnění. Při vymezení památkové zóny Ministerstvo kultury vycházelo z návrhu Národního památkového ústavu, generálního ředitelství a územního odborného pracoviště v Brně. Navržená památková zóna zahrnuje lokality s nejcennější historickou zástavbou, nejhodnotnější architekturou a zelení v daném sídle. Hranice památkové zóny a její vnitřní rozčlenění dle přítomnosti památkových hodnot do území s kategorií A, B, C byly vedeny tak, aby nedošlo k nadměrnému a neodůvodněnému zatěžování veřejnosti regulací vyplývající z prohlášení památkové zóny. Přiměřenost byla posuzována především ve vztahu ke komplexnosti dochovaných památkových kvalit území.

Památková zóna je identifikována názvem obce, názvem katastrálního území, okresu a kraje. Průběh hranice je popsán podle následujících pravidel:

Popis hranice památkové zóny začíná v severní části území v jasně identifikovatelném výchozím bodě a dále postupuje ve směru pohybu hodinových ručiček zpět k výchozímu bodu, kde se hranice uzavírá. Hranice je vedena po hranicích pozemků. Pokud je nutno přetnout komunikaci nebo větší nedělený pozemek, je trasa popsána jako spojnice identifikovaných bodů, nebo je definována přesně určeným směrem. K popisu jsou užívána čísla parcel, po jejichž hranici hranice památkové zóny prochází.

V popisu jsou rozlišeny stavební a pozemkové parcely. Popis hranic byl zpracován na základě aktuální katastrální mapy podle právního stavu publikovaného ČÚZK prostřednictvím WMS Katastrální mapy ke dni 8. 12. 2020.

Území zóny zahrnující rozsáhlý urbánní prostor bylo rozčleněno dle přítomnosti památkových urbanistických a architektonických hodnot do částí označených písmeny A, B, C, charakterizovaných níže:

Část A památkové zóny

Chráněny jsou ulice/plošné celky, které jsou zcela nebo z velké části tvořené objekty kulturních památek evidovaných v Ústředním seznamu kulturních památek a dále památkově hodnotnými objekty a urbánními prvky. Jedná se o nejhodnotnější urbanistické struktury s dobře zachovanou historickou zástavbou v uceleném rozsahu. Chráněny jsou tedy dochované prvky historického urbanismu, především celkový půdorys a jemu odpovídající prostorová a hmotová skladba, charakter střešní roviny a výšek staveb, vzájemné pohledové vazby, veřejná prostranství, historická zeleň, dále charakteristické architektonické tvarosloví zástavby, výtvarné prvky exteriéru a silueta historické zástavby.

Činnosti zde prováděné musí směřovat k zachování, obnově a posilování shledaných hodnot památkové zóny s důrazem na plnou památkovou ochranu urbanistických, architektonických, výtvarných a kulturněhistorických hodnot. Cílem péče o předmětné území je, kromě uchování existujících památkových hodnot, i obnova zaniklých částí urbanistické osnovy (pokud je to vhodné a účelné), resp. jejich doplnění soudobými kontextuálními výrazovými prostředky, tedy opětovná šetrná a harmonická zástavba existujících proluk po zaniklých stavbách. Dostavba musí respektovat měřítko stávající urbanistické struktury. Za přípustné lze považovat sanační proměny očišťování vnitrobloků od objektového smogu (provizorních, provozních, garážových a skladovacích objektů) za předpokladu vyššího cíle zkvalitnění

pohody bydlení a estetiky prostředí. Nelze však akceptovat likvidaci vnitroblokových objektů, které jsou součástí charakteru území, např. pavlačových dvorních křídel, bývalých pasáží, ateliérů, kin, divadel, především je-li možná jejich potenciální konverze směrem k obecně prospěšné funkci. Obnovou (tj. údržbou, opravou, rekonstrukcí, restaurováním nebo jinou úpravou) památkově hodnotných objektů se rozumí jak obnova kulturních památek evidovaných v Ústředním seznamu kulturních památek ve smyslu § 14 a násl. zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, tak obnova dalších objektů, které se nacházejí v památkové zóně a dle posouzení odborné organizace státní památkové péče vykazují významné kulturněhistorické hodnoty.

Část B památkové zóny

Chráněno je zachované hodnotné území s menším podílem kulturních památek evidovaných v Ústředním seznamu kulturních památek, avšak s památkově hodnotnými objekty a urbánními prvky. Jedná se zejména o hlavní městské třídy a dobře zachovanou zástavbu architektonicky a výtvarně hodnotných obytných čtvrtí s charakteristickou urbanistickou strukturou a kvalitním architektonickým tvaroslovím, dále též o území s podílem méně hodnotné a nehodnotné zástavby avšak hodnotným veřejným prostorem.

Území má být zachováno v charakteristických rysech a cenných architektonických a výtvarných detailech. K ochraně památkových hodnot je třeba přistupovat přiměřeně s ohledem na míru zachovalosti a autenticity jednotlivých prvků a celků, přičemž je zde potřeba doplnit chybějící zástavbu kvalitní kontextuální soudobou architekturou a umožnit citlivou modernizaci stávající zástavby na současný standard. Je zde třeba klást důraz na soustavnou péči o charakter území založenou na komplexním přístupu (ochrana shledaných památkových hodnot území, harmonické navázání současné architektury, rozvoj města a krajinné integrity) a z toho vyplývajícího důrazu na přiměřenost požadavků památkové péče a požadavků obecného rozvoje území, která by měla směřovat k celkové kultivaci městského prostředí, k respektování měřítka, pohledových vazeb, adekvátnímu hmotovému řešení nových záměrů, které nesníží hodnoty okolní historické zástavby, ale naopak ji vhodně a kontextuálně doplní. Přiměřenost záměrů je nutné vždy posuzovat individuálně ve vztahu ke konkrétnímu urbanistickému a architektonickému prostředí.

Část C památkové zóny

Jedná se o území s ojedinělým výskytem kulturních památek evidovaných v Ústředním seznamu kulturních památek a s menšími nesouvislými úseky architektonicky a výtvarně hodnotných staveb. Je zde převažující zástavba obytných čtvrtí s charakteristickou urbanistickou strukturou s běžným, popřípadě nezachovaným stavebním fondem, avšak bezprostředně navazující na hodnotné území či obklopené hodnotným územím. Patří sem také pozůstatky některých industriálních areálů s unikátními kvalitami.

Toto území je potřeba dále rozvíjet tak, aby byly naplňovány potřeby živého města doplněním nových kvalitních vrstev současné architektury (každá generace má právo navázat na historii a doplnit ji kvalitní soudobou architekturou, která bude v synergii s kulturně-historickými hodnotami konkrétního místa). Památková péče spočívá zejména v posouzení vhodné návaznosti (prostorové, hmotové a kompoziční) na část A a B. Jedná se o území, kde je nutné

umožnit modernizaci na současný standard a dostavbu (případně přestavbu), s respektováním charakteru navazující urbanistické struktury.

Charakteristika předmětného území

Historický vývoj – Královo Pole bývala zeměpanská ves, zaujímající západní břeh údolní nivy potoka Ponávky. Střed osídlení tvořila vřetenová návěs v místech dnešního Mojžírova náměstí, jejíž přibližně severojižně orientovaná osa navazovala na starou královskou cestu z Brna do Řečkovic a na Svitavy ve stopě dnešní Božetěchovy a Dalimilovy ulice. Kolmo k ose představované návsi vedla cesta ze Žabovřesk v trase dnešní Kollárovy ulice.

V 1. polovině 14. století se vedle názvu Králova Pole objevuje nový místní název Nová Ves, který pravděpodobně značí vznik nového osídlení od návsi na sever. Zhruba od roku 1363 zde stávala tvrz jakožto vedlejší rezidence markraběte Jana Jindřicha. Zdejší značně rozdrobené měšťanské majetky však markrabě Jan Jindřich postupně vykoupil a odkazem předal do držení kartuziánského kláštera, který tu začátkem poslední čtvrtiny 14. století založil. Značná část Nové Vsi tak byla na východě pohlcena vybudováním mohutného klášterního komplexu z roku 1375 s kostelem Nejsvětější Trojice. Západně od královské cesty se rozprostřel soubor klášterního velkostatku (tzv. Ditlínův dvůr). Tyto areály či jejich pozůstatky prostor Mojžírova náměstí ze severu dodnes vymezují. Královo Pole a Nová Ves, které spolu od počátku těsně sousedily, brzy splynuly tak, že byly vnímány jako jeden sídelní útvar, což dokládá též užívání společné obecní pečeti.

Obec až do 1. poloviny 18. století stagnovala a zástavba se omezovala jen na bezprostřední okolí návsi. Počet usedlostí pak posléze narůstal, ovšem výhradně zahušťováním zastavěného území. Nová císařská silnice z Brna do Svitav, stavěná od roku 1752, se částečně odchýlila od původní stopy královské cesty a souběžně s ní pak vedla poněkud více na západ od jejího dosavadního průběhu. V urbanismu obce tím došlo k oddělení stávající zástavby od polností při západním okraji vsi a císařská silnice rovněž převzala funkci původní královské cesty pro tranzitní dopravu. Její trasa se stala základem současné Palackého ulice. Obě hlavní komunikace byly přirozeným způsobem příčně propojeny Kollárovou ulicí, kolem níž pokračovala další urbanizace Králova Pole.

Původní cesta zůstávala hlavní urbanizační osou Králova Pole, přesto při císařské silnici vznikla v 80. letech 18. století osada zvaná Ugartov na počest moravského zemského místodržícího Aloise hraběte Ugartehe. Do roku 1825 se obec rozrostla rovněž severojižním směrem, když na jižní konec návsi navázala obdobně uspořádaná zástavba kolem prostoru dnešního Rostislavova náměstí.

Roku 1844 bylo Královo Pole prohlášeno městečkem, přičemž nastal dynamický rozvoj obce podnícený růstem průmyslu. Vedle řady drobnějších podniků patřil k významnějším továrnám cukrovar v sousedství usedlosti Kociánka nebo sladovna zřízená v objektu zrušeného kartuziánského kláštera. Již roku 1869 bylo Královo Pole spojeno s Brnem koněspřežní tramvají, jejíž trasa byla vedena Palackého třídou s konečnou stanicí u někdejšího zájezdního hostince Semilasso. V roce 1885 byla vybudována železnice Brno – Tišnov, která územím Králova Pole prochází souběžně se západním břehem Ponávky. Možnosti napojení na tuto lokální trať s výhodou využila Brno-Královopolská továrna na stroje Lederer a Porges, jež zahájila provoz v objektech zrušeného cukrovaru v roce 1890 a stala se základem

budoucího strojírenského gigantu Královopolských strojíren. Opožděný stavební rozvoj okolo císařské silnice (Palackého) měl za následek, že tamní nová zástavba už dostala městský charakter, zatímco při původní cestě (Poděbradova) průběžně vyrůstaly přízemní, převážně dělnické domky.

V roce 1905 bylo Královo Pole povýšeno na město. V souvislosti s tím zadalo k vypracování regulační plán. Ten kromě jiných území řešil převážně dosud málo urbanizované plochy západně od Palackého ulice, kde se vedle několika pravoúhlých domovních bloků rozkládalo rozsáhlé vojenské cvičiště příslušné ke zdejším jezdeckým kasárnám. Hlavní kompoziční linii regulačního plánu, vytyčenou roku 1913, tvořila dnešní Husitská ulice s alejí a osově umístěným Slovanským náměstím, jež dostalo parkovou úpravu navrženou hamburským zahradním architektem Leberechtem Miggem. Z prostoru náměstí se rozevírá dvojice ulic Charvátská a Srbská, které s osou Husitské ulice tvoří v duchu urbanistických zásad Camilla Sitteho tradiční trojzubec. Právě tuto kompozici nového Králova Pole lze označit za jeden z nejpozoruhodnějších soudobých urbanistických počinů.

Od roku 1919 je Královo Pole součástí Brna. Počínaje roky 1924–1925 započal mohutný stavební rozvoj území vytyčeného regulačním plánem okolo Slovanského náměstí. Do 2. světové války byla zastavěna prakticky celá oblast mezi ulicemi Červinkovou, Purkyňovou a Dobrovského.

V rozmezí let 1941–1953 došlo k zásadní přestavbě železniční trati Brno – Tišnov, kdy byl přebudován rozsáhlý úsek z Havlíčkova Brodu až do Brna a trať se stala hlavním železničním tahem mezi Prahou a Budapeští. V této souvislosti došlo k vybudování nového nádraží východně od Božetěchovy ulice a k přeložce trati na severní okraj areálu Královopolských strojíren blíže ke Kociánce. Původní jižně položený úsek trati nadále fungoval už jen jako vlečka závodu.

Léta 70., 80. a 90. poznamenala obec budováním rozsáhlých dopravních staveb, které se navrhované památkové zóny dotkly jen částečně. Nejprve západní, později severozápadní okraj Králova Pole obepjala Hradecká ulice, která je součástí Velkého městského okruhu. V roce 1984 byl přestavbou Sportovní ulice zprovozněn první úsek tzv. Svitavské radiály od královopolského nádraží k Ivanovicím. Do roku 1989 následovala estakáda před královopolským nádražím a před rokem 1993 byl dokončen úsek od nádraží k mimoúrovňové křižovatce s Křižíkovou ulicí, který zasáhl do východní části klášterního parku a vyžádal si dílčí demolice jižně od kláštera. Navazující část trasy až k Porgesově ulici byla dokončena o rok později. Mimoúrovňová křižovatka při napojení Sportovní ulice do ulice Porgesovy vznikla mezi roky 2009–2013 v souvislosti s výstavbou Královopolského tunelu, který byl jako součást Velkého městského okruhu uveden do provozu v září roku 2012.

Urbanistické zhodnocení – Královo Pole představuje pozoruhodný urbanistický útvar, jehož nejstarší částí je soustava dvou vřetenových návsi s areálem kláštera kartuziánů. Třebaže toto území poznamenaly novodobé zásahy, základní znaky tohoto původem středověkého celku se dodnes dochovaly. Palackého třída, tvořící západní hranici staré vsi, představuje uliční tah, podél něhož se soustřeďují měřítkem, stavebním typem i stylem odlišná časová období zdejší novodobé zástavby, počínaje venkovským dělnickým bydlením přes drobné činžovní domy ve stylu neorenesance či secese až po velkoryse pojaté městské paláce funkcionalistické éry. Těžištěm památkové hodnoty Králova Pole je počátkem 20. století nově založený velký

městský útvar Nového Králova Pole, který představuje jedno z nejpozoruhodnějších děl moderního urbanismu v měřítku České republiky. Rovněž monumentální a obytná zástavba nového centra vykazuje vynikající hodnotu, což platí rovněž o její nejzápadnější funkcionalistické části při Skácelově ulici. Celek Nového Králova Pole dotváří po obvodu šachovnicově komponovaná bloková uliční struktura s jednopatrovou zástavbou skromnějšího charakteru, ale rovněž architektonicky hodnotnou. Královo Pole, které bylo do připojení k Brnu v roce 1919 největším sídlem širší brněnské aglomerace, představuje mimořádný novodobý urbanistický celek se zcela svébytným řešením, jaký dosud mezi památkovými zónami České republiky není zastoupen.

Přínosy památkové zóny

Prohlášení památkové zóny má význam především jako opatření k uchování kulturních hodnot nemovitostí, které nejsou kulturními památkami, vytvoření optimálních podmínek pro zachování prostředí kulturních památek, udržení a další zlepšení kvality životního prostředí. Tyto přínosy jsou nevyčísitelné.

V případě prohlášení památkové zóny lze očekávat zvýšení atraktivity území pro turistický ruch. Jedná se ale o přínosy velmi obtížně vyčísitelné vzhledem k tomu, že skutečnou výši příjmů z cestovního ruchu ovlivňuje řada dalších faktorů, především rozsah zpřístupnění místních atraktivit veřejnosti, doplňková kulturní nabídka, úroveň propagace apod. Míra využití kvality prostředí pro podnikání je rovněž otázkou jednotlivých podnikatelských záměrů.

Na území památkové zóny se rovněž minimalizuje riziko vzniku nevhodných realizací, které by mohly ovlivnit prodejnost nebo snížit hodnotu nemovitostí. Podle dosavadních zjištění nemá prohlášení památkové zóny negativní vliv na cenu jednotlivých nemovitostí situovaných v památkově chráněném území. To svědčí o skutečnosti, že pozitivní stránky existence památkové ochrany do velké míry kompenzují dopady na práva vlastníků nemovitostí, které jsou popsány v následující stati.

Dopady na práva a povinnosti vlastníků nemovitostí na území památkové zóny

Vlastníkům (správcům, uživatelům) nemovitostí, které nejsou kulturní památkou, ale nachází se na území navržené památkové zóny, vzniknou povinnosti vyplývající ze zákona č. 20/1987 Sb., především ve vztahu k povinnosti žádat o závazné stanovisko podle § 14 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb. Stávající legislativní úprava neumožňuje, aby výkonné orgány památkové péče z moci úřední ukládaly vlastníkům nemovitostí, které nejsou kulturní památkou, ale nachází se na území památkové zóny, povinnosti spočívající ve stavbě, změně stavby nebo udržovacích pracích. Veškeré záměry tedy vychází z aktivní vůle vlastníků, přípustnost realizace však může být závazným stanoviskem orgánu památkové péče vázána na splnění konkrétních podmínek.

Ostatní

Opatřením obecné povahy jsou přímo dotčeni:

- Městská část Brno - Královo Pole

- Magistrát města Brna
- Ministerstvo kultury
- Krajský úřad Jihomoravského kraje
- fyzické a právnické osoby – vlastníci (správci, uživatelé) nemovitostí, stavebníci.

Nepřímo dotčeným subjektem je Národní památkový ústav, který jako odborná organizace státní památkové péče zřízená Ministerstvem kultury zajišťuje podporu státní správy v oblasti ochrany zájmů památkové péče. Přípravu a vlastní prohlášení památkové zóny zabezpečuje Ministerstvo kultury a Národní památkový ústav, jako zpracovatel odborných podkladů a návrhu na prohlášení.

Výkon státní správy včetně příslušné kontroly budou zajišťovat již existující orgány veřejné správy ve spolupráci s příslušným pracovištěm Národního památkového ústavu. Implementace bude uskutečněna především prostřednictvím orgánů veřejné správy – Magistrátu města Brna a Krajského úřadu Jihomoravského kraje v rámci výkonu státní správy v oblasti památkové péče, stavebního řádu a územního plánování. Zákon č. 20/1987 Sb. určuje způsob výkonu státní správy v památkové zóně a úkoly jednotlivých orgánů památkové péče. Výkon státní správy probíhá ve značném rozsahu v návaznosti na stavební zákon a správní řád.

Náklady spojené s výkonem státní správy v oblasti památkové péče vzniknou orgánům, které tuto státní správu vykonávají. Jedná se zejména o náklady na vydávání závazných stanovisek podle § 14 odp. 2 zákona č. 20/1987 Sb., které vzniknou především Magistrátu města Brna, jako výkonnému orgánu památkové péče. Rozhodnutí jsou vydávána průběžně na základě žádostí vlastníků nemovitostí v památkových zónách nebo jiného správního orgánu, především stavebního úřadu. Četnost rozhodování je ovlivněna výší stavební aktivity v daném území, což souvisí s jeho charakterem a rovněž aktuální ekonomickou situací. U objektů, které jsou kulturními památkami, nedojde v souvislosti s prohlášením památkové zóny k žádnému navýšení agend.

Ekonomické dopady vyplývající z prohlášení památkové zóny lze do budoucna výrazně zmírnit vydáním plánu ochrany, kterým může být snížena administrativní zátěž veřejnosti i výkonného orgánu památkové péče. Vyloučením povinnosti žádat o vydání závazného stanoviska k některým nemovitostem nebo pracím na nemovitostech může dojít k podstatnému snížení objemu související agendy.

B. Grafická část

Grafickou část tvoří orientační mapa a podrobná mapa.

Orientační a podrobná mapa území památkové zóny jsou uvedeny v příloze k tomuto opatření obecné povahy. Podrobná mapa obsahuje vyznačení částí A, B, C zóny. Kopie těchto map, které rozešle Ministerstvo kultury, budou uloženy u Ministerstva kultury, odborné organizace státní památkové péče, Krajského úřadu Jihomoravského kraje a Magistrátu města Brna.

K postupu vydání opatření obecné povahy dle části šesté správního řádu

Návrh opatření obecné povahy spolu s odůvodněním Ministerstvo kultury projednalo s Krajským úřadem Jihomoravského kraje.

Návrh opatření obecné povahy spolu s odůvodněním byl vyvěšen na úřední desce Ministerstva kultury ve lhůtě od 20. 12. 2021 do 5. 1. 2022 a na úřední desce městské části Brno-Královo Pole a Magistrátu města Brna. Současně byl návrh zveřejněn i způsobem umožňujícím dálkový přístup. V souladu s ustanovením § 172 odst. 4 správního řádu mohly dotčené osoby, jejichž práva, povinnosti nebo zájmy mohly být opatřením obecné povahy přímo dotčeny, uplatnit písemné připomínky ve lhůtě 30 dnů ode dne zveřejnění k Ministerstvu kultury. V souladu s ustanovením § 172 odst. 5 správního řádu mohli vlastníci nemovitostí, jejichž práva, povinnosti nebo zájmy související s výkonem vlastnického práva mohly být opatřením obecné povahy přímo dotčeny, podat proti návrhu opatření obecné povahy ve lhůtě 30 dnů ode dne zveřejnění písemně odůvodněné námitky k Ministerstvu kultury. K návrhu opatření obecné povahy byla ve stanovené lhůtě 30 dnů uplatněna jedna námitka a žádná připomínka.

Rozhodnutí o uplatněných námitkách

Námitka:

Podal: Městská část Brno-Královo Pole, Palackého tř. 59, 612 93 Brno, IČO:44992785.

Podání bylo doručeno na podatelnu Ministerstva kultury dne 19. 1. 2022

Dotčené území: katastrální území Královo Pole

Text námitky:

„Rada MČ Brno-Královo Pole

a) b e r e n a v ě d o m í

- dopis pana radního města Brna RNDr. Filipa Chvátala, Ph.D. o zaslání stanoviska k Městským památkovým zónám, s termínem vyjádření do 30. září 2020 - viz příloha;

- návrh na vyhlášení památkové zóny „Brno širší centrum“ na území městské části Brno - Královo Pole a je si vědoma potřeby ochrany mimořádných kulturních hodnot svěřeného území. Zároveň je však vázána povinnostmi vyplývajícími mimo jiné z § 2 zákona č. 128/2000 Sb., zákona o obcích (Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů), a z §

89 odst. 4 zákona č. 183/2006 Sb., stavebního zákona (Obec uplatňuje v územním řízení námitky k ochraně zájmů obce a zájmů občanů obce.);

b) n e s o u h l a s í

s návrhem na vyhlášení památkové zóny „Brno širší centrum“ na území městské části Brno - Královo Pole v tomto rozsahu. Vyhlášení památkových zón je dle informací Ministerstva kultury připravováno již od roku 2017, městská část Brno - Královo Pole však nebyla k projednávání přizvána. K návrhu se tak neměla možnost vyjádřit samospráva městské části, ani její občané. Návrh je třeba podrobit široké veřejné diskuzi se zapojením odborné veřejnosti a profesních sdružení (ČKA, ČKAIT atd.);

c) d o p o r u č u j e

Radě města Brna odmítnout vyhlášení památkové zóny „Brno širší centrum“ jako nepřijatelného zásahu do správy a rozvoje města Brna a podpořit znovuzařazení objektů hodných památkové ochrany do Ústředního seznamu kulturních památek“

Rozhodnutí o námitce:

Výrok: námitka se zamítá.

Odůvodnění

Dle § 172 odst. 1 správního řádu, mělo Ministerstvo kultury návrh opatření obecné povahy projednat s dotčenými orgány, uvedenými v § 136 správního řádu. V tomto § 136 odst. 1 a 2 je uvedeno, že dotčenými orgány jsou:

- a) orgány, o kterých to stanoví zvláštní zákon, v tomto případě je to zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů. Ten v § 6 stanovuje, že před prohlášením památkové zóny opatřením obecné povahy projedná tento záměr s krajským úřadem. Toto Ministerstvo kultury skutečně učinilo a dopisem č. j. MK 54593/2021 OPP ze dne 23. 8. 2021 si vyžádalo vyjádření k tomuto návrhu od Krajského úřadu Jihomoravského kraje. Tento krajský úřad se následně k předmětnému návrhu opatření obecné povahy vyjádřil dopisem č. j. JMK 136454/2021 ze dne 20. 9. 2021.
- b) správní orgány a jiné orgány veřejné moci příslušné k vydávání závazného stanoviska nebo vyjádření, které je podkladem rozhodnutí správního orgánu. V tomto případě žádný správní orgán, ani orgán veřejné moci nevydával ani závazné stanovisko ani vyjádření, který by byl podkladem pro toto opatření obecné povahy.
- c) územní samosprávné celky, jestliže se věc týká práva územního samosprávného celku na samosprávu. V tomto případě Ministerstvo kultury nezasahuje do práv územního samosprávného celku na jeho samosprávu. Dle § 35 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zákon. Ochrana a péče o kulturní dědictví je však dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, v působnosti státu, jedná se tedy o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy. Ministerstvo kultury tedy nemělo povinnost záměr před zveřejněním projednat s dotčenými územními samosprávnými celky.

Poučení

Proti rozhodnutí o námitkách se nelze ve smyslu § 172 odst. 5 správního řádu odvolat ani podat rozklad.

V Praze dne 2022

.....
Mgr. Jiří Vajčner, PhD.
ředitel odboru památkové péče

Příloha k opatření obecné povahy č. 2/2021:

1. Orientační mapa území s historickým prostředím Statutárního města Brna, Královo Pole – památková zóna
2. Podrobná mapa území s historickým prostředím Statutárního města Brna, Královo Pole – památková zóna